

หญ้าแห้วหมู

1. ชื่อสมุนไพร หญ้าแห้วหมู (YA HAEO MU)
2. ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cyperus rotundus* L. ชื่อวงศ์ Cyperaceae
3. ชื่ออื่น หญ้าขนหมู (แม่ฮ่องสอน), nut grass
4. ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้ล้มลุกอายุหลายปีมีไหลและหัว ลำต้นสามเหลี่ยม สูง 10-60 เซนติเมตร

ใบ เป็นใบเดี่ยวเกี่ยวกับลำต้นรูปแถบกว้าง 2-5 มิลลิเมตร ยาวถึง 60 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม กาบใบสีน้ำตาลอ่อน ดอกเป็นช่อกระจุกออกรวมเป็นช่อแยกแขนงที่ปลายยอด ใบประดับมีใบย่อย 9 ใบหรือมากกว่า รูปไข่ถึงรูปไข่แกมวงรี กว้าง 2 มิลลิเมตร ยาว 3-3.5 มิลลิเมตร ปลายมนมีติ่งหนามโค้งเล็กน้อย สีแดงหรือน้ำตาลแกมม่วง

ผล มีเปลือกแข็งเมล็ดเดียว รูปทรงกระบอกถึงรูปไข่กลับกึ่งทรงกระบอกมีสามมุม สีน้ำตาล กว้าง 0.5-0.7 มิลลิเมตร ยาว 1.3-1.5 มิลลิเมตร

5. ส่วนที่ใช้ทำยา หัวใต้ดิน

6. สรรพคุณของแต่ละส่วนที่ใช้ทำยา

ตำรายาไทยใช้หัวใต้ดินเป็นยาบำรุงหัวใจขับเหื่อและขับปัสสาวะ

7. รายงานการวิจัยปัจจุบัน

การทดสอบสารสกัดหญ้าแห้วหมูในหลอดทดลองพบว่า มีฤทธิ์ต้านเชื้อจุลินทรีย์ที่ก่อโรคได้หลายชนิดเช่น เชื้อในโรคทางเดินอาหาร ได้แก่ *Escherichia coli*, *Salmonella sp.* เชื้อก่อโรคผิวหนัง ได้แก่ *Staphylococcus aureus*

การทดสอบในสัตว์ทดลองพบว่าสารสกัดหญ้าแห้วหมามีฤทธิ์ยับยั้งการหดเกร็งของลำไส้เล็กของหนูแรทและยังมีผลคลายกล้ามเนื้อเรียบของลำไส้กระต่าย

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
กระทรวงสาธารณสุข

8. สารสำคัญ

หัวหอมมีน้ำมันระเหยง่าย (volatile oil) ที่ประกอบด้วยแอลฟา-ไซเพอรีน (α -cyperene) และบีตา-ไซเพอรีน (β -cyperene) แอลฟา-ไซเพอรอล (α -cyperol) และบีตา-ไซเพอรอล (α -cyperol) ไซเพโรน (cyperone) นอกจากนี้ยังพบสารกลุ่มแอลคาลอยด์ (alkaloids) โกลโคไซด์ (cardiac glycosides) และฟลาโวนอยด์ (flavonoids)

9. แหล่งกำเนิด และกระจายพันธุ์

กระจายพันธุ์ทั่วไปในเขตอบอุ่นและเขตร้อน ในประเทศไทยพบได้ทั่วประเทศ พบตามที่เปิดโล่งถึงที่ร่มรำไร ระดับความสูง 0-1,100 เมตร เหนือระดับน้ำทะเล

10. พื้นที่เหมาะสมในการปลูกในประเทศไทย

- ลักษณะพื้นที่ พื้นที่ดอน น้ำไม่ท่วม สวนป่า หัวไร่ปลายนา สวนผลไม้
- ภาค ทั่วทุกภาคของประเทศไทย
- จังหวัด ทุกจังหวัดของประเทศไทย

11. การคัดเลือกพันธุ์ (พันธุ์ที่นิยมปลูกในประเทศไทย)

- พันธุ์ที่ใช้เป็นยา พันธุ์พื้นบ้านทั่วไป
- พันธุ์ที่ใช้เป็นอาหาร ไม่ใช่ทำเป็นอาหาร

12. การขยายพันธุ์

โดยการใช้ไหล หรือเหง้าขยายพันธุ์ เมื่อประมาณเดือนธันวาคม หัวหอมจะยุบตัว ลำต้นจะเหลืองและแห้ง จะเริ่มขุดหัวไว้ขยายพันธุ์แล้วนำไปใส่ภาชนะโปร่ง ๆ เอาไว้ในที่ร่ม พอประมาณเดือนพฤษภาคมนำต้นไปปลูกได้เลย

13. การปลูก/สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการปลูก

- ฤดูกาลเพาะปลูก ปลูกได้ทุกฤดูกาล นิยมปลูกในฤดูฝนระหว่างเดือนพฤษภาคม – กรกฎาคม
- การเตรียมดิน โดยการทำแปลงปลูก และไถตะ 1 ครั้ง ไถแปร 1 ครั้ง ไถพรวนยกร่องทางเดิน 50 เซนติเมตร หว่านปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมักลงในแปลงแล้วคลุกเคล้าให้เข้ากัน (ถ้าใช้ขี้เถ้าแกลบ หรือทรายหว่านจะดีปลูกและถอนง่าย)
- วิธีการปลูก เมื่อขุดทำแปลงเสร็จแล้ว นำหัวหัวหอมมาหว่าน และกลบดินเล็กน้อย รดน้ำให้ชุ่ม ถ้าปลูกฤดูฝนไม่ต้องรดน้ำก็ได้ หรือปล่อยตามธรรมชาติ

14. การปฏิบัติดูแลรักษา

- การให้ปุ๋ย ไม่มีให้ปุ๋ย
- การให้น้ำ เนื่องจาก หัวหอมเป็นวัชพืช จึงไม่ต้องทำการให้น้ำ ให้ปล่อยตามธรรมชาติได้
- การกำจัดวัชพืช ไม่ต้องกำจัดวัชพืช
- การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู ไม่ต้องกำจัดโรคและแมลง

15. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังเก็บเกี่ยว

- ฤดูกาลการเก็บเกี่ยว นิยมเก็บเกี่ยวในฤดูแล้ง ระหว่างเดือนธันวาคม – เมษายน
- วิธีการเก็บเกี่ยว เมื่อต้นหัวหอมเริ่มออกดอก และถึงฤดูแล้งต้นจะเริ่มเหลือง และยุบลง จึงเริ่มขุดโดยใช้เสียมหรือใช้จอบค่อย ๆ พังดินแล้วเก็บหัวหัวหอมสลัดเอาดินออก ใส่ภาชนะไว้เพื่อนำแปรรูปต่อไป
- การแปรรูปหลังการเก็บเกี่ยว เมื่อได้หัวหัวหอมมาแล้ว นำมาล้างน้ำให้สะอาด แล้วนำไปตากแดดให้แห้ง 7 – 10 วันจนแห้ง แล้วนำไปอบจนแห้งสนิท
- การบรรจุและการเก็บรักษา เมื่อได้หัวหอมแห้งแล้ว จึงนำมาใส่ถุงแล้วมัดปากให้เรียบร้อย เก็บไว้ในห้องที่มีอุณหภูมิปกติเพื่อส่งจำหน่ายต่อไป

16. การจำหน่าย

หัวหญ้าหัวหอมแห้ง ราคา กิโลกรัมละ 120- 200 บาท